

TEMPUS SCM „Further Bologna“

Četvrti seminar, Sveučilište u Rijeci, Opatija, 5.-6. listopada 2007.

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

Ishodi učenja

1. **Definiranje? ishoda** učenja nužan je korak u poboljšanju obrazovnog procesa na svim razinama. Premda zahtjevno, promišljanje koje je potrebno za definiranje ishoda učenja rezultira u **jasnijem sagledavanju** izvedbe nastave. Za svaku nastavnu jedinicu, kolegij i čitavi program (**okrenuti redoslijed**) potrebno je definirati ishode učenja te ih **međusobno uskladiti**.
2. **Pomoć (institucionalna) prilikom izrade ishoda učenja.** Provjera ishoda učenja (**vezano uz zapošljavanje, ...**)
3. **Definirati kriterije koji se očekuju od asistenata (mlađih znanstvenika), sustavno organizirana potpora nastavnicima.**
4. Definiranje ishoda učenja sastavni je dio **sustava kvalitete** (i kao takav se spominje od 2003.). **Evaluacija** programa mora početi od ishoda učenja.
5. Razrađeni ishodi učenja **temelj su razlikovanja** stručnih i sveučilišnih studija te različitih obrazovnih ciklusa. Ishodi učenja su sastavni dio **dopunske isprave o studiju**.
6. U definiciji pojedinih ishoda, potrebno je jasno razlikovati **stručne i generičke vještine**.
7. Dobro definiran ishod učenja treba **odgovoriti na pitanja**:
  - a. Što se očekuje od studenta?
  - b. U vezi s čim i u kojem kontekstu? (**preformulirati**)
  - c. Kako će se to provjeriti?
8. Razni dokumenti u vezi kategorizacija znanja i poslova koje daju **strukovne organizacije** mogu biti kvalitetno polazište kako u kreiranju nastavnih programa ili modula tako i u izradi ishoda učenja. **Primjeri prakse** daju dobru podlogu za kritičko promišljanje.
9. Ishodi učenja moraju svakako biti povezani s **metodama poučavanja i praćenja studenata**, a za to je potrebno osigurati **stručne provjere i studentsku evaluaciju**.
10. Pri definiranju ishoda učenja treba voditi računa o **europskim dokumentima** (na razini općih ishoda – Dublin Descriptors (opisnici); na razini specifičnih ishoda - npr. Subject Benchmark Statement; na razini specifičnih ishoda za program - npr. Tuning Projects)
11. **Kriteriji za provjeru znanja** trebaju omogućiti objektivnu provjeru znanja u skladu s etičkim kodeksom vodeći računa o **studentskim primjedbama** koje ozbiljno upozoravaju na probleme prilikom ocjenjivanja. Europska iskustva pokazuju važnost kvalitetnog promišljanja ispita.

- Ishodi učenja prepoznati su kao aktualna tema Bolonjskog procesa u **NZZ** koja je raspisala **natječaj za prijavu projekata** na tu temu (rokovi 15. listopada 2007. i 15. travnja 2008.) . Pretpostavka je da bi kvalitetni projekti na nivou sveučilišta i sastavnica mogli kvalitetno pridonijeti poboljšanju cijelog procesa.
- Ugraditi nadležne i rokove??

Nacionalna visoko-obrazovna politika

- Bolonjski proces **dio je cjeline** nacionalnog obrazovnog sustava. Nužno je unaprjeđivanje i promjene na razini osnovnoškolskog i srednjoškolskog sustava obrazovanja radi postizanja što kvalitetnijeg **ulaza** u visoko obrazovanje i proces LLL.
- Nacionalni sustav kvalifikacija i razina obrazovanja** dokumenti su u koje se uklapaju svi studijski programi te se istovremeno definira njihova **međuprohodnost**. Pri tome je vrlo važno da naši studenti ne dođu u **nepovoljan** položaj u odnosu na druge europske studente.
- Izrada Nacionalnog kvalifikacijskog okvira dugotrajan je i odgovoran posao (rok 2010) kojeg treba kordinirati ne samo unutar Ministarstva i akademske zajednice već sa svim **relevantnim nacionalnim partnerima**.
- U izradi Nacionalnog kvalifikacijskog okvira postoje segmenti koji su **upitni** u smislu određivanje razine obrazovanja, a čije bi neadekvatno rješenje moglo imati dugoročne negativne posljedice za dio vertikalne visokog obrazovanja.
- Potrebno je jasno utvrditi načine unošenja **djelova studijskih programa?** u NKO.
- Donešen je **Zakon o stručnim i akademskim nazivima i akademskom stupnju** koji je nastojao ugraditi promjene koje je donio Bolonjski proces. Njegovim donošenjem ukida se kategorija višeg obrazovanja, a novim nazivljem trebala se napraviti spona između Nacionalnog kvalifikacijskog okvira i studijskih programa.
- Akademska zajednica je prepoznala **nekonzistentnosti** pa je moguće da će biti potrebne izmjene.
- Koordinacija??**

Mobilnost

- Mobilnost** na hrvatskim sveučilištima je **minimalna** i predstavlja kao takva vrlo ozbiljan problem. Povećanje mobilnosti, pogotovo dolazećih studenata, je ključni **pokazatelj uspjeha** provedenih reformi.
- Hrvatska** s uključivanjem u europske sheme mobilnosti **kasni** nekoliko godina u odnosu na druge zemlje koje su pristupale EU, što nije moguće nadoknaditi, ali je posljedice nužno žurno ublažiti, za što je potreban **puni angažman akademske zajednice** i **osiguranje financijskih sredstava iz budžeta** prije formalnog uključivanja u ERASMUS program.

3. Usvajanjem Zakona o osnivanju **Agencije za mobilnost i programe Europske unije**, ostvaren je **prvi preduvjet** za uključivanje u program LLP 2009. Agencije treba usko **surađivati** s akademskom zajednicom koja je glavni nosilac mobilnosti. Poželjna je i **koordinacija** s ostalim partnerima (Unity for Knowledge Fund, NZZ, itd.)
4. **Pilot projekti - potpora**
5. Na razini svakog sveučilišta i sastavnica potrebno organizirati odgovarajuće **urede** za potporu mobilnosti, **administrativnu i računovodstvenu** podršku.
6. Na razini svakog sveučilišta i sastavnica potrebno je izraditi **ponudu?** na stranim jezicima od minimalne do maksimalne i to:
  - a. pojedini predmeti,
  - b. moduli,
  - c. semestri u području,
  - d. semestri unutar programa,
  - e. cjelokupni programi.
7. **Zajedničko povjerenstvo** svih sveučilišta i Ministarstva treba definirati i osigurati potrebnu **potporu** državnih institucija (zdravstvena skrb, vize, dozvole za rad, ...) i regulirati pitanje prijenosa stipendija.
8. Poželjno je razmjenjivati iskustva **dobre prakse** i raditi na povećanju mobilnosti **unutar Hrvatske**.

Pogled izvana

1. Za proces **LLL kao i kvalitetnog zapošljavanja** potreban je sustav informacija i potpore koji nadilazi informacije koje tipično pružaju obrazovne ustanove. Osiguranje potrebnih javnih servisa dužnost su **države i lokalne samouprave**, dok **sveučilišta** trebaju kvalitetno odraditi svoj dio zadataka. Pri tome **financijski aspekti** ovih aktivnosti mogu biti vrlo zanimljivi, ali zahtijevaju dugoročno planiranje. **Potporna medija** može pomoći boljem razumijevanju potreba građana.
2. **Mišljenja**: Bolonja pretvorila **studij u srednju školu** – elimirala slobodno vrijeme. Proces odlično zamišljen ali za sada loše proveden. ECTS bodovi za dobro zamišljeni ali za sada nedovoljno objašnjeni. **Utapanje u prosječnosti**: nema odličnih, Eldorado za prosječne, a sve radi veće prolaznosti. Da li je to pravi put u „društvo znanja“? Ukupna ocjena je ipak **prolazna**.
3. Vidljiva je **nedovoljna informiranost** o znanstvenim i obrazovnim temama na utjecajnim medijima te općenito zapostavljanje tema o obrazovanju i znanosti. **Urednici** medijskih kuća ne pokazuju dovoljnu senzibilnost i uskraćuju potporu svojim novinarima u prezentiranju odgovarajućih tema. Postoje i primjeri dobre prakse.
4. Dio problema je i u neadekvatnom predstavljanju rezultata rada **akademske zajednice** koja stoga mora povećati angažman na kvalitetnom i zanimljivom prezentiranju svog rada.